

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego
oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy**

W dniu 27 sierpnia 2004 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy. Celem ustawy jest dostosowanie polskiego prawa karnego do uregulowań Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego. Ustawa ma zapewnić możliwość wykonywania współpracy pomiędzy polskimi organami wymiaru sprawiedliwości i organami Trybunału w ściganiu najpoważniejszych przestępstw tj. zbrodni: ludobójstwa, przeciwko ludności oraz zbrodni wojennych .

Wnioski Trybunału o współpracę będą w Polsce realizowane przez właściwe sądy i prokuratorów, zaś ustaleń z Trybunałem w kwestiach spornych będzie dokonywał Minister Sprawiedliwości.

Jedną z najistotniejszych kwestii uregulowanych ustawą, w art. 611h, jest obowiązek "dostarczenia" osoby Trybunałowi przez państwo – stronę. Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego w art. 102 wyjaśnia, że "dostarczenie" jest wydaniem osoby Trybunałowi. Temu poważnemu zagadnieniu towarzyszą problemy terminologiczne związane z pojęciem "ekstradycji", która jest w kodeksie postępowania karnego nazwana "wydaniem osoby" albo "przekazaniem" gdy wydanie następuje na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Do chwili obecnej przez "dostarczenie" rozumiane było wydanie osoby Trybunałowi Karnemu. Ustawa rezygnuje jednak z tego wyrażenia i nakazuje posługiwanie się terminem "przekazanie osoby", jako bardziej prawidłowym.

Przekazanie osoby Trybunałowi odróżnia od ekstradycji (oraz przekazania na podstawie europejskiego nakazu) podmiot, na rzecz którego następuje przekazanie oraz ograniczone możliwości odmowy przekazania osoby – wyłączone zostało stosowanie art. 604 Kodeksu postępowania karnego. Jediną podstawą nieuwzględnienia wniosku o przekazanie osoby Trybunałowi jest podniesienie zarzutu *ne bis in idem* czyli gdy doszło już do prawomocnego osądzenia danej osoby przez inny sąd za czyn, którego dotyczy wniosek.

W art. 611h w § 4 przewiduje się możliwość tymczasowego przekazania osoby Trybunałowi, gdy przeciwko danej osobie toczy się w kraju postępowanie karne albo odbywa ona karę pozbawienia wolności za inne przestępstwo.

W art. 611m-611o ustawa stanowi o podstawach odmowy udzielenia pomocy prawnej Trybunałowi. Uregulowania te zasługują na uwagę ze względu na to, że odmowa wykonania wniosku Trybunału jest ostatecznością i musi być poprzedzona ustaleniami z Trybunałem. Odmowa może mieć miejsce gdy:

- wykonanie wniosku byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami krajowego porządku prawnego,
- wykonanie pomocy jest niedopuszczalne na mocy ustawy,
- udostępnienie dokumentu lub innego dowodu zawierającego informacje mogłoby zagrażać bezpieczeństwu Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa wnosi zmiany również do art. 253 Kodeksu karnego wykonawczego. Zmiana ma na celu umożliwienie osadzania osób przewożonych drogą powietrzną, w przypadku ich nieprzewidzianego lądowania, w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych a nie w aresztach śledczych lub zakładach karnych, co niewątpliwie przyspieszy i odformalizuje postępowania w tych przypadkach.

Uwagi szczegółowe:

- 1) W nowych przepisach art. 611i Kodeksu postępowania karnego oraz art. 253 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego stosuje się terminologię odbiegającą od dotychczas stosowanej w zmienianych aktach prawnych. "Tranzyt drogą lotniczą" oraz "zezwolenie na tranzyt" to w obecnej terminologii Kodeksu postępowania karnego art. 606 oraz art. 607zb "przewóz drogą powietrzną" oraz "zezwolenie na przewóz".
- 2) W art. 1 pkt 3 dodającym art. 611i w § 1 Minister Sprawiedliwości ma obowiązek niezwłocznego zwrócenia się do Trybunału o wystąpienie z wnioskiem o zezwolenie na przewóz w każdym przypadku nieprzewidzianego lądowania osoby przewożonej drogą powietrzną. Tymczasem art. 89 ust. 3 lit. e Statutu daje organom krajowym fakultatywne uprawnienie do występowania z takim wnioskiem.

Ponadto omawiany przepis stanowi, że Minister zwraca się do Trybunału o rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku. Tymczasem Statut nie wskazuje na potrzebę rozstrzygnięcia przez Trybunał o takim wniosku a jedynie zobowiązuje Trybunał, w przypadku otrzymania wniosku, do przesłania do wnioskującego kraju wniosku o zezwolenie na przewóz osoby przekazywanej przez terytorium danego kraju.